

Genişletilmiş Özet

Tunus Petrol Endüstrisinde Çalışanlarda İř Yeri Stresinin Bağımlılık Davranışları Üzerindeki Etkisi

Giriş

Mesleki stres, iř yerlerinin önemli sağlık risklerinden biri olarak kabul edilmekte olup, ruh sağlığının bozulması ve iř yerinde ya da iř yeri dışında bağımlılık davranışlarının artması ile ilişkilendirilmektedir. Ancak bu konu, özellikle Tunus çalışma ortamında bugüne kadar yeterince araştırılmamış olup, petrol sektöründe çalışanlar özelinde bu çalışmayla ilk kez ele alınmaktadır. Bu bağlamda, mevcut çalışmada Tunus'ta karada faaliyet gösteren petrol işçilerinde mesleki stres ile sigara ve alkol kullanımı ile kafein tüketimi gibi sağlıkla ilişkili davranışlar arasındaki korelasyonun incelenmesi amaçlanmaktadır.

Gereç ve Yöntem

Araştırma, Ocak-Haziran 2018 tarihleri arasında altı ay süreyle, Tunus'ta özel bir petrol şirketine ait karada faaliyet gösteren petrol tesislerinde çalışan 94 işçi üzerinde yürütölmüş kesitsel bir çalışmadır. Katılımcılara sosyodemografik özellikler ve sağlıkla ilgili davranışlar hakkında özbildirime dayalı bir anket uygulanmıştır. İř yeri stresi, İř İçeriği Anketi (Job Content Questionnaire) kullanılarak değerlendirilmiştir. Sigara bağımlılığı Fagerström Nikotin Bağımlılık Testi, sigarayı bırakma motivasyonu ise Richmond Testi ile ölçölmüştür. Alkol tüketimi, Hızlı Alkol Tüketimi Değerlendirme Anketi (FACE) aracılığıyla belirlenmiştir. Verilerin istatistiksel analizi SPSS yazılımı kullanılarak yapılmış ve $p < 0,05$ değeri istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir.

Bulgular

Çalışmaya yalnızca erkek çalışanlar dahil edilmiş olup, katılımcıların yaş ortalaması 41,17'dir. Çalışanların çoğu evli (%72,6) olup, yaklaşık yarısı yükseköğretim mezunudur. Ortalama mesleki kıdem süresi 14,03 yıl olarak saptanmıştır. Toplam 94 çalışanın 33'ü (%35,1) halen sigara kullanmakta, 18'i (%18,9) ise alkol tüketmektedir. Günlük ortalama kafein tüketimi $277,22 \pm 153,64$ mg olarak hesaplanmıştır. İř yükü stresi (job strain) ve düşük sosyal destekle birlikte seyreden iř yükü stresi (iso-strain) sırasıyla %48,9 ve %27,7 oranlarında saptanmıştır. Yapılan istatistiksel analizler, düşük sosyal destek düzeyinin sigara kullanımı ile anlamlı biçimde ilişkili olduğunu göstermiştir (OR=2,65; %95 GA : 1,034-6,802).

Tartışma

Bulgular, çalışanların önemli bir kısmının yüksek düzeyde iř yükü stresi ve sosyal destek yetersizliği yaşadığını göstermektedir (sırasıyla %48,9 ve %27,7). Bu durumların, ruh sağlığı sorunları ve bağımlılık davranışlarının artması gibi olumsuz sağlık sonuçlarıyla ilişkili olduğu bilinmektedir. Düşük sosyal destek ile sigara kullanımı arasındaki anlamlı ilişki (OR=2,65), bağımlılık davranışlarının gelişiminde psikososyal faktörlerin rolünü vurgulamaktadır. Bu bulgular, stres altındaki bireylerin bir başa çıkma mekanizması olarak sigaraya başvurabileceğini öne süren mevcut literatürle uyumludur ve çeşitli mesleki ortamlarda gözlemlenen daha geniş bir eğilimi yansıtmaktadır. Katılımcılar arasında sigara içme (%35,1) ve alkol tüketimi (%18,9) yaygınlığı, özellikle petrol endüstrisinin yüksek stresli çalışma koşulları göz önünde bulundurulduğunda kaygı vericidir. Bu davranışlar yalnızca çalışan sağlığı üzerinde doğrudan risk oluşturmakla kalmamakta, aynı zamanda iř performansı ve güvenliği üzerinde de olumsuz etkilere yol açabilmektedir.

Sonuç

Bu bulgular, petrol sektöründe çalışan bireylerin iř yerindeki monoton çalışma koşullarıyla ilişkili olarak yüksek psikososyal risklere maruz kaldığını göstermektedir. Çalışanlar, değişen stres düzeylerine tepki olarak, çeşitli bağımlılık davranışları sergileyebilirler. Söz konusu faktörler, doğrudan ya da dolaylı olarak çalışan sağlığını ve iř verimliliğini olumsuz yönde etkileyebilmektedir.